

Direkt ur verkligheten

Vindkraften har splittrat vår by

Fågellivnätet och grannarnas gemytliga samtal har tystnat i byn. I stället hörs ett monotont surr både ute och inne. Att bo intill ett vindkraftverk är inte enbart miljövänligt och positivt. Det vet Yvonne och hennes familj.

Olivia

Yvonne och hennes man tyckte att de fått sitt drömhus, men sedan vindkraftverket byggdes... har livet förändrats.

Det är så vackert att man blir betagen. Kuperad terräng, sol som letar sig genom de höga trädens kronor, kor som betar, glittrande sjöar och en gammal stenbro med porlande vatten. Här ligger också ett naturreservat där en skylt informerar om vikten av att bevara och förstärka områdets biologiska mångfald, texten avslutas med orden: "Njut av tystnaden och utsikten." I bakgrunden hörs ljudet av ett envist flygplan som aldrig tycks vilja gå ner för landning.

– Det som låter är vindkraftverket här ovanför, det är ett fruktansvärt oljud när vinden ligger på. Tidigare hade vi ett rikt djurliv med många rovfåg-

lar som häckade, men nu har de försvunnit och jag tvivlar på att de återvänder så länge propellern snurrar. Här fanns också flera arter av fladdermöss men de kan inte överleva i närheten av ett vindkraftverk, berättar Yvonne som bor granne med vindkraftverket.

Yvonne och hennes man köpte gården för 13 år sedan och det var kärlek till omgivningen vid första ögonkastet.

– Vi hade tröttnat på storstadslivet och planerade för barn. Vi hittade vårt drömhus och gillade den gamla stilen. Naturen påminde om trakten där jag växt upp och allt ramades in av ett underbart fågelliv. Det var så rätt och vi

gick med ett svagt rosa skimmer framför ögonen. Lugnet och tystnaden var en så härlig kontrast mot allt buller och bråk i staden.

Köpet av huset var parets livsinvestering, de rustade och byggde ut. Familjen utökades med tre barn: Moa, 12 år, Klara, 10 år, och Max, 5 år. För att flickorna skulle få egna rum byggdes två sovloft på vinden. Dessa står numera oanvända.

– Ljudet tränger in i huset så att

sovloften förvandlas till resonanslådor så där vill inte barnen vara, de blir vansinniga på att inte kunna sova i sina egna rum. Moa försöker trots allt ibland men Klara har helt gett upp och sover hellre i en bäddsoffa på bottenvåningen dit ljudet inte når.

Fick veta ryktesvägen

För två år sedan byggdes ett 70 meter högt vindkraftverk där varje ving måtar 32 meter. Ska-

Vi vill ha diariern. för denna
malla kanin hanomata mail com

elsen är privatägd och blev det största vindkraftverket i området. För att få tornet på plats sprängdes 30 000 ton berg bort.

– Vi blev inte tillfrågade i företag om vad vi ansåg, planerna ådde oss ryktesvägen. Först såg jag ändå ingen fara med bygget. Det var ju miljövänligt och jag hade inget emot de vindkraftverk om jag sett ute på fria fält. Lite vischande ljud skulle vi väl stå ut med, trodde jag.

Problemet var att vindkraftverket blev betydligt större än planerat. Yvonne och familjen fick en chock när transporterna kom. Lastbilar avlöste varandra på de smala vägarna.

– Lite komiskt är det att området är klassat som ett tyst område med innebörden att det ska vara ågtrafikerat och mindre buller, men här är aldrig tyst längre.

Innan vindkraftverket byggdes ådde gemenskap i bygden, grannarna snackade med varandra, drack kaffe, ordnade kräftskivor och midsommarfirande tillsammans. Nu har det lilla samhället blivit uppdelat i två läger – de som störs och de som stöttar.

– Man pratar inte längre med vem som helst i grannskapet, man väktar sin tunga. Vår familj är inlyttad men de flesta här är infödda, släkt eller känner varandra från generationer tillbaka så det är sänsligt att kritisera vindkraftverket. Tyvärr tar ägarna det som ett personligt angrepp. Men vårt missnöje har inget med personerna att göra, det handlar om att hela vår tillvaro har förändrats, utan någon möjlighet för oss att påverka.

Tre olika ljud

Yvonne dukar upp med fika i sitt moderna och renoverade torp. På tomten finns kaninburar och inne i huset välkomnar två keliga katter. En trappa upp ligger en kattmamma och diar sina fem små kattungar. Allt skulle vara en sådan lantlig idyll om det inte vore för ljudet, ljudet som driver Yvonne till vansinne.

– Vindkraftverket har tre olika ljud. Först har vi det vischande ljudet från rotorbladen och det är inget som stör mig. Sedan det som påminner om en flygplansmotor. Det tredje är det värsta: ett dovt pulserande lågfrekvent ljud och

Vindkraftverken blir fler och fler

Det var i samband med oljekrisen på 1970-talet och genom debatten inför folkomröstningen om kärnkraft 1980 som diskussionen om vindkraft som potentiell energikälla kom i gång på riktigt. På 1980-talet byggdes de första demonstrationsverken och sedan 1990 har det för varje år blivit fler vindkraftverk. 2008 fanns det 1 138 vindkraftverk i 133 av 290 landets kommuner. Produktionen av el från dessa vindkraftverk låg på 1,99 TWh och andelen av den totala nettoproduktionen av el i Sverige var 1,4 procent.

Nyligen påbörjades fyra forskningsstudier som ska ge bättre kunskap om hur ljud från vindkraftverk varierar i olika miljöer och vid olika väderförhållanden. De nya kunskaperna kan sedan minska riskerna för störning på grund av buller från vindkraftverk samt komma till användning i tillståndsprocesser.

Källa: Energimyndigheten

Hela vår tillvaro har förändrats, utan någon möjlighet för oss att påverka

det är detta som vi hör mest. Det är ett enerverande läte.

Yvonne berättar med både trötthet och skratt i rösten vilka knep de har för att undgå ljudet, för att stå ut och finnas till i sitt eget hem.

– Eftersom propellern ändrar sig beroende på vindstyrka och riktning hörs det olika mycket på olika platser både inom- och utomhus, men det är sällan det är helt tyst. Ofta slår dånet rakt in genom väggen och rätt in i huvudet. Vi anpassar oss och flyttar runt beroende på var ljudet kommer in. Jag brukar "samla tvätt" och vänta med att köra maskinerna till sent, för det är lättare att stå ut med ljud man själv skapar än de som är påtvingade. Att sitta ute i ljumma sommarkvällar är inte att tänka på och att sova med öppet fönster är inte möjligt.

Vid tretiden i natt vände vinden och därefter kunde Yvonne få sova. I dag ligger huset i mot-

satt vindriktning vilket gör det ovanligt tyst. Men vissa nätter kan hon inte sova alls och vissa dagar händer det att hon rusar ut, kastar sig in i bilen och åker hemifrån för att få en stunds lugn och ro.

– Jag har reumatism och är sjukpensionär och därför hemma mycket. Ibland får jag panik, jag måste bara härifrån och åker till väninor eller sätter mig på ett bibliotek bara för att komma ifrån det monotona surret.

Skuggor och reflexer

Det är inte bara Yvonne som längtar efter tystnad och som hon själv påpekar tillhör inte hennes familj de som drabbats värst. Det är många grannhus som påverkas av ljudet och även från störande ljusreflexer.

– Allra värst är det väl för initiativtagaren till vindkraftverket eftersom de bor drygt hundra meter från tornet, men de har ju valt situationen själva och kan trösta sig med att det ger inkomster. Medan andra familjer har nybyggda hus och tillbyggda rum som likt våra sovloft förstärker ljudet och därför inte går att använda. Det blir också skuggor och ljusreflexer från rotorbladen i naturen intill. Jag skulle besöka en granne tillsammans med min väninna, men vi fick vänta hem igen. Hon har epilepsi och klarade inte av flimret, det utlöste anfall.

Det är ett trettiotal hushåll som har överklagat beslutet om vindkraftverk men Yvonne säger att de inte möts av förståelse eller respekt. Anonyma röster påtalar via

internet att de är miljömarodörer, bakåtsträvare, att de borde stängas av från elnätet samt försvinna från platsen.

– Vi får tydligen inte tycka det är jobbigt och står helt handfallna. Eftersom vindkraftverk anses som ett miljövänligt alternativ är det en helig ko som vi inte får kritisera. Jag är orolig för framtiden, för om vi skulle tvingas flytta härifrån så får vi knappast ut några pengar för huset och att bo i detta oljud är hemskt. Från att ha varit ett attraktivt område står numera fastigheter tomma och tomter osålda. Vi pratade med en mäklare som förklarade att vi visserligen har ett drömhäus men att närheten till vindkraftverket har en negativ inverkan på fastighetsvärdet. Det finns en anledning till att folk vill bosätta sig så här i skogen, och det är lugnet och tystnaden.

Yvonne påpekar att hon trots allt inte är motståndare till vindkraftverk, men att man måste tänka på var man placerar dem!

– De allmänna råden brukar vara att man inte sätter dem i områden som dessa, med kuperad terräng, intilliggande bostäder och naturreservat. Jag gnäller inte på att det står en stor propeller där, men det är inte ett normalt liv att leva i en konstant ljudmatta.

Moa kommer in i rummet och pekar ut genom fönstret och säger med ledsen röst.

– Jag vill att vindkraftverket ska bort. Där nere hade vi vårt fladdermusträd förut. Nu är trädet tomt för alla fladdermöss är döda.

skriv till...

...Lisa om du har någon erfarenhet som du vill dela med dig av. Du kan vara anonym om du önskar det. Adressen är: Lisa Södergren, Allers, 251 85 Helsingborg. Märk kuvertet med Direkt ur verkligheten. Uppge namn, adress och telefonnummer. Eller mejla till: direkt@allers.se Du kan också ringa och i största förtroende berätta om det du upplevt. Telefonnumret är: 042-17 36 65.

Bästa kommunledning

2010 -08- 04

Jag är återkommande besökare i trakten runt Kaxås och Offerdal och när jag fick höra om vindkraftsplanerna blev jag som turist bekymrad. Läget känns fullständigt felaktigt, att bygga en vindkraftspark i en sådan vacker kulturbygd vore en miljökatastrof. Jag är själv från Halmstad och bor i Stockholm och kan konstatera att naturen runt Hällberget är unik. Jag hoppas att politikerna i Krokoms besinnar sig och förstår värdet av den vackra naturen. Det är lätt att bli hemmablind men försök se det unika som vi besökare gör.

Det skulle inte längre vara intressant för mig att vara turist i området om det exploateras för vindkraft.

Med vänlig hälsning
Mary Örnborg

2010 -08- 04

Vi motsätter oss vindkraftsparker på Hällberget och Nordbyn

Skärpning Krokoms kommun, jäviga politiker och deras bundsförvanter kan inte få hålla på och styra för egen vinnings skull. Vi Kaxåbor kräks snart på vindkraftsmyglet Ska det byggas vindkraftverk, bygg inte i de vackraste bygderna nära befolkning.

Kaxås den 2/8-2010

Karl-Erik Bengtsson. Kaxås 1:56

Klas-Gunnar Åström Åtlo 2:4

108.

Från: "Marianne Naturum" <marianne.magnusson@naturum.se>
Till: Anne.Dahlgren@krokoms.se
Datum: 8/4/2010 8:52
Ärende: Anne Dahlgren, Krokoms kommun, Samhällsbyggnadsnämnden, 835 80 Krokoms

2010 -08- 0 4

Hej Anne!

Här kommer våra synpunkter på planförslaget om vindkraften enl. bifogade pdf.filer.

Vänligen bekräfta mottagandet av mejlet.

Med vänlig hälsning

Marianne och Per-Erik Magnusson

Naturum Turism

Roddarvägen 18K

831 52 ÖSTERSUND

Tel: 063-10 33 78

Mobil: 070-55 15 285

e-post: marianne.magnusson@naturum.se

www.naturum.se

Synpunkter på planförslaget om vindkraftsutbyggnad inom Ansättfjällen

Med stort vemod ser vi hur Krokoms kommuns ledande politiker i energipolitiken drastiskt har tappat verklighetskontakten med kommuninvånarna, företagarna, fritidshusägarna, besöks turisterna m.fl. genom att ägna sig åt en ideologisk energipolitik som varken är lokalt-, regional- eller av riksintresse efterfrågad. De lyssnar inte på sakliga argument och underlag, utan de framhårdar i sina tankar oavsett framkomna synpunkter.

Vi som skriver detta är Per-Erik och Marianne Magnusson. Vår utgångspunkt/erfarenhet: Fritidshusägare och markägare i Åkersjön sedan ett 30 – tal år, engagerade i samfällighetsföreningar i Åkersjön för boende och vägar och driver sedan 15 år turistföretaget Naturum Turism. Marianne har som anställd bl.a. jobbat i Folkuniversitetet, Teknikstiftelsen Zenit och med EU-information i Jämtlands län. Per-Erik har som anställd bl.a. jobbat i Jämtkraft och datakoncernen Tieto. Tillsammans har vi de senaste 10 åren varit egenföretagare och förutom Naturum Turism jobbat med utveckling och support av IT system för elnäts- och fjärrvärmeföretag, vattenregleringsföretagen och även branschorganet för Sveriges energiföretag. Vi är nu ordförande resp. kassör för Föreningen Ansättfjällen som aktivt jobbar med bygdeutvecklingen inom Ansättfjällen.

Vi anser oss som väl insatta i de frågor som berör bygdeutveckling, turism och energifrågor varför vi vill delge samtliga politiker i kommunstyrelsen och kommunfullmäktig vår syn på frågan om vindkraftsetablering i Ansättfjällen.

Några faktaunderlag

Vad är ett riksintresse för vindbruk?

Att ett område är angivet som riksintresse för vindbruk, innebär att Energimyndigheten bedömer området som särskilt lämpligt för elproduktion från vindkraft. Bedömningen görs med hänsyn till bland annat medelvinden i området. Riksintresse är ett så kallat planeringsverktyg som finns beskrivet i miljöbalken.

Det åvilar berörda kommuner att i sin översiktsplanering ta hand om av Energimyndigheten utpekade områden för riksintressen. Länsstyrelserna ska se till att de berörda kommunerna tillgodoser riksintresset. Att ett område är riksintresse för vindbruk är vägledande vid prövning av mark- och vattenanvändning. Det är alltså först i tillståndsprövningen i det enskilda fallet som riksintresset får en rättslig betydelse. Då bedöms riksintresse för vindbruk mot andra befintliga riksintressen, exempelvis naturvård, kulturminnesvård, rennäring, försvarsmaktens intressen, luftfart etc.

Inom Krokoms Kommun finns inget riksintresse för vindbruk från Energimyndigheten, se bifogad karta Bilaga 1 SV_Norrland.pdf

Vad är ett riksintresse för rennäring?

Skyddet för rennäringen i bestämmelsen i miljöbalken om rennäringens riksintressen syftar till att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena i varje sameby ett särskilt skydd.

Inom Krokoms Kommun finns riksintresse för rennäringen i aktuella områden, se från Krokoms Kommuns bifogad karta: Bilaga 2 RI_Rennäringen.pdf

Kommunen anser att området Skärvången – Åkersjön bör pekas ut som riksintresse för vindkraft och att rennäringen ska kompenseras för detta (efter en miljöprövning hos länsstyrelsen). Detta är mycket anmärkningsvärt eftersom området i dag är klassat som riksintresse för rennäringen.

Vi har varit i kontakt med Kjell-Ove Klemensson från Jovnevaerie sameby och då framkom att samerna är bekymrade över kommunens inställning. Samerna vill bedriva renskötsel och inte leva på bidrag. Jovnevaerie sameby har varit hårt drabbad; först var de utsatta p.g.a vattenreglering av Stora Stensjön med flytt av sommarvistet som följd och senare av provborrningarna av uran.

Fritidshusägarna

Området Ansättfjällen uppskattas ha 900 fritidshus och i Åkersjön Bakvattnet återfinns 1/3 av dessa. De flesta av ägarna av dessa fritidshus förväntar sig inte att Krokoms Kommun ska tillåta att det skall byggas en vindkraftspark i Åkersjön. Fritidshusägarnas val att tillbringa sin fritid i Åkersjön är pga av den vackra orörda naturen och inte närheten till ett "tivolli" med stora vingar, blinkande röda lampor och ett störande ljud från en vindpark helt synlig från stora delar av Åkersjön, Dal, Vallrun, Högrun, Önruns Fjällby och Bakvattnet.

Stugföreningen Önruns Fjällby skrev detta i sitt årsmötesprotokoll från 2010-04-04

Vid årsmötet diskuterades planerna på vindkraftssnurror på höjdsträckningen norr om Åkersjön. En enig styrelse ifrågasatte lämpligheten med en vindkraftspark på höjdsträckningen ifråga.

Projektet: Midt Skandinavisk Regionprojekt GIM

Projektet är ett Interreg-projekt där Hotagensdelen i Krokoms kommun, Frostviksdelen i Strömsunds kommun samt Lierne och Røyrvik samarbetar för att stabilisera och öka invånarantalet i en glesbefolkad gränsregion och strävar efter att skapa en attraktiv och modern landsbygd.

Vi har frågat hur man hanterar vindkraftsfrågan i projektet. Lierne och Røyrvik säger helt nej till vindkraft, trots att ersättningen är mångdubbelt större än i Sverige. I översiktsplanen för Strömsund finns ingen plats för någon Vindkraftspark i Frostviken. Mycket stor förvåning uttrycks över Krokoms Kommuns översiktsplan med vindkraftsparker inom Ansättfjällen (Hotagsdelen).

Man har försökt att för Krokoms Kommuns representant i projektets styrelse påtala att projektmålet inte är förenligt med vindkraftsetableringar. Denna information har vi fått av huvudprojektledaren Kjell Schive. Mobil 0047 97 52 35 44.

Vindkraftverk ska uppfylla kraven på CE-märkning för att få tas i drift.

Inför projektering av vindkraftverk ska den tillståndssökande i sin ansökan lämna relevant information om skyddsområdets storlek så att detta kan beaktas vid upprättande av översiktsplaner, detaljplaner och bygglovprövningar. I kallt/isigt klimat ska skyddsområdet inhägnas eftersom vindkraftverkens rotorblad inte kan byggas in, bland annat med beaktande av följande säkerhetsrisker:

Isbildning på rotorbladen kan förutom att utsätta person, egendom och djur för säkerhetsrisker också orsaka stora vibrationsproblem, vilket i sin tur kan leda till allvarliga skador på vindkraftverket. Blad/delar kan lossna och isbitar har slungats i väg över 500 meter.

Det finns ännu inte några vindkraftverk för kallt/isigt klimat på marknaden som kan uppfylla de grundläggande kraven för CE-märkning för att få tas i drift.

Se vidare: Bilaga 3 Vad säger bl.a. vindkraftsbranschen själv om vindkraftverk i kallt_isigt klimat.pdf

Slutsatsen är att det krävs ett yttre skalskydd, vilket innebär en säkerhetszon med en radie av 400–600 meter runt varje större vindkraftverk, vilket i sin tur innebär mycket stora arealer, mellan 50–113 hektar per verk. Vilken påverkan på allemansrätten, jakt, fiske, jordbruk och friluftsliv kan detta i så fall få i framtiden?

Kommentar: Det planerade vindkraftområdet ligger ca 4 km från Åkersjöns centrum och med beaktande av säkerhetsfrågorna kring vindkraftverken i Norrland får det till följd att ett område på åtminstone 2000 hektar